

Απόστολος Πιερρής

ΤΡΙΤΟΚΟΣΜΙΚΗ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑ ΚΑΙ «ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ»

Μια χώρα, η χώρα μας, καταστράφηκε από την αναξιότητα, την ανικανότητα και διαφθορά των ηγετικών της ομάδων, του Καθεστώτος Leviathan που ήταν και μένει ξένο προς την κοινωνία. Ξένο όχι φυλετικά, αλλά πολιτιστικά. Χωρίς την παραμικρή ουσιαστική και ενεργό σχέση προς τον Ελληνισμό, ορίζεται από έναν εγκάθετο Ευρωπαϊσμό που πιθηκίζει Ευρώπη. Χωρίς να καταλαβαίνει το Ευρωπαϊκό Πνεύμα στο βάθος του, πάσχει διπλή αποξένωση από το Ελληνικό: το προσλαμβάνει από ό,τι (δεν) καταλαβαίνει από την Ευρωπαϊκή πρόσληψή του! Πρόκειται για ιστορική φαρσοκωμωδία. Αναγκαστικά λοιπόν η γένεση του ΝεοΕλληνικού Κράτους ήταν ένα εξάμβλωμα και η εξέλιξή του ένα παραμόρφωμα και το αποτέλεσμα του μια τερατώδης αποτυχία. Το Κράτος πρόδωσε απ' αρχής το Νόημα της Επανάστασης. Και ήταν συνεπώς θνησιγενές. Και πέθανε επιτέλους. Ας το θάψουμε η Κοινωνία των Δημιουργών χωρίς μοιρολόγια. Και έξω από αγιασμένο τόπο.

Το Καθεστώς από τη φύση του επέβαλε στη χώρα πολιτιστική καχεξία. Η αλλοτρίωση και ο πιθηκισμός δεν δημιουργούν πραγματική κουλτούρα. Το πολιτιστικό επίπεδο του Νεοελληνισμού είναι αποκαρδιωτικά χαμηλό. Κυρίως μόνο το φως της ποίησης μπόρεσε να διαπεράσει το βαθύ σκοτάδι. Λίγες ποιητικές μορφές μόνο αναδύονται από τον πόντο τη μετριότητας και την άβυσσο της ουτιδανείας. Αλλά ιδού, από αυτές ο ένας είναι Επτανήσιος Κόντες που δεν ξέρει καλά-καλά να γράφει Ελληνικά. Άλλος, Ιόνιος και αυτός την καταγωγή, ζει στην Ελλάδα λίγες μέρες μόνο του βίου του, ξένος αυτός στους πολιτιστικά οικείους του. Ο τρίτος, εκ Πόλεως και Αλεξανδρείας, και αυτός άσχετος προς την Ελλαδική μικρότητα και μακριά της. Τρεις ιστορίες, ένα μήνυμα: το Καθεστώς περιθωριοποιεί την αριστεία. Και πώς αλλιώς, αφού είναι συνυφασμένο με την πιο βάρβαρη Αναξιοκρατία.

Μέσα στο αποπνικτικό πλαίσιο της καθεστωτικής αλλοτρίωσης και πιθηκισμού, εκτυλίσσεται, φευ, ο πολιτιστικός βίος της κακοδαίμονος χώρας. Ένας βίος σε μόνιμη κρίση ταυτότητας. Μέχρι τώρα που έφθασε η πολυπόθητη στιγμή της τελικής απελευθέρωσης,

τρίτης και τελεσιουργού.

Θα αφιερώσω μερικά άρθρα στην πολιτιστική κατάσταση της Πάτρας. Έγραψα τα παραπάνω ως εισαγωγή που θέτει την ανυπόθετη αρχή της σκέψης μας.

Ας αρχίσουμε σήμερα με το Θέατρο. Και πρώτα το ΔΗΠΕΘΕ, αφού δεν υπάρχει ιδιωτικός θίασος κάποιας περιωπής, ως όφειλε. Το Δημοτικό Θέατρο δεν έχει βρει τον δρόμο του. Με συνεχείς μετατοπίσεις μεταξύ «ορθής» μετριότητας (πώς λέμε politically correct!), που σημαίνει εν τοις πράγμασι φτωχός συγγενής των Αθηναϊκών δρώμενων (πενιχρών και αυτών) – μεταξύ άφρονων δήθεν πειραματισμών, που σημαίνει «γρτζουνάω για να κάνω εντύπωση» – και μεταξύ παιδικών και παιδαριωδών παραστάσεων τάχα για τον πολύ κόσμο και πράγματι γιατί αυτό μόνο ξέρουν και μπορούν να κάνουν – – δίνει το κακό παράδειγμα στην πόλη. Σε μια από τις προσεχείς εκδόσεις του «Πατρινού Τύπου» θα κάνω την αποτίμηση του έργου του ΔΗΠΕΘΕ τον τελευταίο χρόνο και κάτι, κριτικάροντας τις τρεις παραγωγές του σε αυτό το διάστημα, το ασήμαντο «Άδειο Δωμάτιο», τη θρασυγέλοια «Ορέστεια» (ίλαος έσσο Αισχύλε!), και την πρόσφατη ερασιτεχνική αποτυχία «Λεωφορείο ο Πόθος» του Tennessee Williams.

Το ΔΗΠΕΘΕ πρέπει αμέσως να βάλει στόχο την κατακόρυφη ανύψωση του θεατρικού επιπέδου της «Μητροπολιτικής» Πάτρας. Με χάραξη εμπνευσμένης στρατηγικής που ένα νέο σοβαρό και ανεξάρτητο Διοικητικό Συμβούλιο θα εφαρμόζει απαρέγκλιτα, χρειάζεται το Πατραϊκό κοινό και όλη η περιφέρεια να έλθει σε μεθοδική επαφή με κατάλληλα επιλεγμένα έργα της παγκόσμιας δραματοουργίας, χαρακτηριστικά μεγάλων περιόδων και κατευθύνσεων, από την αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη μέχρι τον 20ο αιώνα. Το πρόγραμμα πρέπει να έχει βάθος 10ετίας, αλλά να είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε τα αποτελέσματά του να γίνονται αισθητά από τον πρώτο χρόνο. Για τη εφαρμογή τέτοιας στρατηγικής θα χρειασθεί να γίνουν αλλαγές στο καλλιτεχνικό προσωπικό του θεάτρου, σε επίπεδο Καλλιτεχνικού Διευθυντή και ηθοποιών, καθώς και στον τρόπο και το ποιόν των συνεργασιών που θα απαιτούνται.

Στον ιδιωτικό τομέα η θεατρική σκηνή της Πάτρας δείχνει παρέες που δεν υπηρετούν την Τέχνη αλλά απλώς κάνουν το κέφι τους. Το θέμα δεν είναι η αντιπαράθεση μεταξύ του επαγγελματικού και του ερασιτεχνικού. Όταν ξεκινάς από χαμηλό επίπεδο το «επαγγελματικό» (δηλαδή στην προκειμένη περίπτωση το κρατικά ή τοπικά θεσμικό και «επίσημο») κάνει μεγαλύτερη ζημιά από το ερασιτεχνικό. Όχι, το ζήτημα είναι αν έχεις στο νου σου την τέχνη και αισθάνεσαι εργάτης της (για να μην πω ιερέας της και πουν τα συνήθη τους οι κατεστημένοι και βολεμένοι που δεν ζουν ΓΙΑ την Τέχνη αλλά ΑΠΟ την Τέχνη!). Ναι, το ζήτημα είναι αν είσαι τεχνίτης του Διονύσου – ή έστω κάποιου άλλου Θεού! Ξεκαθαρίζω λοιπόν ότι πολιτισμός δεν παράγεται με παρέες που κάνουν το κέφι τους. Και αλληλολιβανίζονται. Όταν άρχισα να γράφω θεατρική κριτική για τα εν Πάτραις είχα θαυμάσει πώς κατά τα μέχρι τότε γραφόμενα τα πάντα ήταν καλά και θαυμάσια. Όλες οι παραστάσεις επιτυχημένες. Έπαινοι και έπαινοι και έπαινοι πραγμάτων καλώς καμωμένων. Όταν δεν υπάρχει διαφοροποίηση η κριτική αυτοευνουχίζεται. Και φυσικά δεν γίνεται πιστευτή. Πώς μπορεί στη φύση των πραγμάτων να είναι όλα καλά; Η ποικιλία και η διαφορά διαφεντεύουν στη φύση. Και η διαφορά καλλιεργεί και δημιουργεί πραγματική κουλτούρα. Γιατί εμπεδώνει κριτήρια του καλού και του κακού, του όμορφου και του άσχημου, του αληθινού και του ψεύτικου, του χαμηλού και του υψηλού.

Και μην ξεφωνίσουν οι επίσημοι ή οι παρέες ότι οι απόψεις μου εδώ είναι «ελιτίστικες». Γιατί αλίμονό τους, τα κριτήρια είναι κοινά για όλους, όπως ο λόγος του Ηράκλειτου. Τις

τραγωδίες του Αισχύλου έβλεπαν και χαιρόντουσαν οι χωριάτες από τα βουνά της Αττικής (βρωμώντας σκόρδο όπως χαϊδευτικά κοροϊδεύει ο Αριστοφάνης) όσο και οι αριστοκράτες των μεγάλων Αθηναϊκών γενών στίλβοντας κάλλος. Δεν υπήρχε τότε «ελαφρύ» θέατρο. Ήταν καθυστερημένη εποχή ο Χρυσούς Αιώνας; Και προσέξτε, δεν λέω δεν υπήρχαν «ελαφριά» θέματα. Η σάτιρα π.χ. θριάμβευε. Και η κοροϊδία πήγαινε σύννεφο. Αλλά πώς γελοιοποιεί ο Αριστοφάνης τον Σωκράτη ή τον Κλέωνα! Σκώμματα και ύβρεις πλεόναζαν. Αλλά δεν υπήρχε, επιμένω, «εύκολο» θέατρο. Όπως δεν υπήρχε «εύκολο» τίποτα. Τα παιδιά μάθαιναν αλφαβήτα πάνω στον Όμηρο. Η πιπίλα των άχρηστων ότι ο «κόσμος δεν θέλει υψηλή τέχνη» να πάει στον αγύριστο.

Την έλλειψη κριτηρίων καλύτερου και χειρότερου εκμεταλλεύονται οι παρέες, για να κάνουν απλώς το κέφι τους και να «πουλάνε» τέχνη. Και το έλλειμμα πρέπει να καλύψει το ΔΗΠΕΘΕ. Ή ένας ανεξάρτητος φορέας που θα γίνει επί τούτου με ιδιωτική πρωτοβουλία και επιχειρηματική ενίσχυση. Το δεύτερο είναι δύσκολο στη χώρα μας και για τους πρακτικότερους των λόγων. Σε όλα τα πολιτισμένα μέρη του κόσμου οι ενισχύσεις πολιτιστικών δρωμένων ενθαρρύνονται με γενναίες φορολογικές απαλλαγές. Αλλά εδώ το Leviathan θέλει να τα ελέγχει όλα. Θέλει να εξαρτώμεθα όλοι από αυτό.

Αυτό θα αλλάξει γιατί το Καθεστώς καταρρέει. Να επιταχύνουμε τις αδυσώπητες εξελίξεις. Και ο Δήμος σαν τοπική εξουσία θα μπορούσε να βοηθήσει. Στο συγκεκριμένο θέμα κάνοντας το ΔΗΠΕΘΕ μοχλό της θεατρικής αναγέννησης στη «Μητρόπολη» μας. Όπως είπα.

[Δημοσιεύθηκε στον "ΠΑΤΡΙΝΟ ΤΥΠΟ" 28-1-2011]